

„ÉLMÉNYGAZDAG, NÉPHAGYOÁNYŐRZŐ”

ALAPÍTVÁNYI ÓVODA

**PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

2016. szeptember

**Mottó:**

„ A gyökerei védik meg a fát a viharban a kidőléstől, a mélybe nyúló gyökerek táplálják, a gyökerek teszik lehetővé, hogy nagyra nőjön, hogy dús koronáját büszkén emelje magába. Az emberi közösségek számára a gyökeret a hagyomány, a közös történelem, a közös emlékezet jelenti. A hagyományoktól gazdagodnak a nemzetek, az országok, a falvak.”

(Kovács Béla Sándor: A világ közepe – Szerep története. Kiadó: ALIA Bt. Szerep, 1998.)

Készítette:

„ÉLMÉNYGAZDAG, NÉPHAGYOMÁNYŐRZŐ”  
ALAPÍTVÁNYI ÓVODA  
2800 Tatabánya, Balaton u.5.  
Adószám: 18020010-1-11

  
Török Jánosné

óvodavezető

„Élménygazdag, Néphagyományőrző”

Alapítványi Óvoda

2800 Tatabánya, Balaton út. 5.

Tatabánya, 2016. augusztus hóban

**Köszönetet mondok:**

Az **Élménygazdag Óvoda Alapítvány (fenntartó) kuratóriumának, a kuratórium elnökének** az önzetlen segítségnyújtásért, a szakmai, eszmei és anyagi támogatásért.

**Paróczy Tiborné közoktatási szakértőnek**, aki szakmai tapasztalatával hozzájárult munkánk eredményességéhez.

Köszönet azoknak a **szülőknek, barátoknak, ismerősöknek**, akik érdeklődnek munkánk iránt, és segítik azt.

Köszönet mindazoknak, aki óvodánkba járatták, és járatták gyermekeiket.

## TARTALOMJEGYZÉK

### 1. BEVEZETÉS

#### 1.1. Óvodánk adatai

### 2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

#### 2.1. Gyermekkép

#### 2.2. Óvodakép

### 3. AZ "ÉLMÉNYGAZDAG, NÉPHAGYOMÁNYŐRZŐ" PEDAGÓGIAI PROGRAM CÉLJA, FELADATAI

#### 3.1. A Program célja

#### 3.2. A Program feladatai

#### 3.3. - Egészséges életmódra nevelés

#### 3.4. - Érzelmi nevelés és szocializáció

#### 3.5. - Az értelmi nevelés

#### 3.6. - Anyanyelvi nevelés

### 4. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI

#### 4.1. - Éléménygazdag óvodai élet megvalósulása

#### 4.2. - Néphagyományőrzés az óvodai életben a program keretében

#### 4.3. - Játék

#### 4.4. - Mozgás

#### 4.5. - Vers, mese, dramatikus játék, bábjáték, népi színjátás

#### 4.6. - Vizuális tevékenységek

#### 4.7. - Matematikai ismeretszerzés

#### 4.8. - Zene: ének, zene, énekes játékok

#### 4.9. - A környezet tevékeny megismerése

4.10. - Tanulás

4.11. - Munkajellegű tevékenységek

## 5. A PROGRAM KAPCSOLATRENDSZERE

5.1. - Óvoda és a család

5.2. - Óvoda és Iskola

5.3. - Óvoda és közművelődési intézmények

5.4. - Óvoda és népi kismesterségeket folytató magánszemélyek, közösségek, csoportok

5.5. - Óvoda és más néphagyományőrző óvodák

## 6. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FELTÉTELEI

6.1. - Személyi feltételek

6.2. - Tárgyi feltételek

6.3. - Szervezési, működési rend

6.4. - Ellenőrzés, értékelés

## 7. FÜGGELÉK

7.1. - Felhasznált irodalom

7.2. - Érvényes rendelkezések

### **1. Bevezetés**

Lelkes szülők szűk körével hoztuk létre 1995-ben az Élmenygazdag Óvoda Alapítványt, mely működteti 1995. szeptember 01-től az „Élmenygazdag, Néphagyományőrző” Alapítványi Óvodát. Alapító tagok: Szimler Éva és Török Jánosné. A kuratórium 4 főből és az elnökből állt. A létszám ma sem változott, csupán a személyekben történtek cserék.

Mindannyian arra törekedtek, és törekszünk, hogy óvodásainknak igényes, szép óvodai életet biztosítsunk, melyben sokoldalúan fejlődnek.

1998/99-es évben elnyertük a **Magyar Soros Alapítvány Modellintzménye** címet, melyre méltón büszkék vagyunk.

Ezt az elismerő rangot Dr. Vekerdy Tamás gyermekpszichológus, és Horváth H. Attila adományozta nekünk a kuratóriumukkal egyetértésben.

Intézményünk a város csöndes, családi, kertes övezetében található. Belső berendezésünk a népi kultúra jegyeit tükrözi (stélázi, kecskelábas asztal, kemence, stb.). Tágas udvarunkat UNIÓS – szabványoknak megfelelően alakítottuk ki. Veteményeskert, virágágyások, esőterasz, szánkódomb, fajták teszik lehetővé a gazdag időtöltést.

A gyermekeket otthonuk és az óvoda között, valamint a kirándulások, programok színhelyére saját ovi-busszal szállítjuk. Óvodásaink nagy része panel lakásban él, és ezért tartjuk fontosnak a természet közelségét.

A népi kultúra éltetése, átörökítése népünk jövőjének szempontjából is kiemelkedő feladat. A gyermekek szüleinek, és nekünk óvodai dolgozóknak egyaránt fontos, hogy a kis óvoda úgy töltsen mindennapjait, hogy érezze a szeretetet, a feléje irányuló segítő kezeket, s minél több pozitív élményhez jusson az óvodában.

Intézményünkbe azok a szülők hozzák gyermekeiket, akik azonosulni tudnak a Pedagógiai Programunkkal, és gyermeküknek szebbet, igazibbat kívánnak nyújtani.

Az óvodában dolgozó pedagógusok, a dajka számot adtak mentalitásukról, a gyerek szeretetéről, kreativitásukról, és a gyermeki jogok tiszteletben tartásáról.

Csak családi, nyugodt légkörben, az óvodások szeretetével tudjuk megvalósítani azt a nem könnyű, de annál szebb feladatot, melyet a gyermek nevelés jelent.

Az elmúlt évek pedagógiai, pszichológiai tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a pedagógiai programunkban megfogalmazott és alkalmazott

nevelésben részesült gyermekek értelmileg fogékonyabbak, érzelmekben gazdagabbak, biztonság érzetük nagyobb.

## 1.1 Óvodánk adatai

- Az óvoda neve: „Élménygazdag, Néphagyományőrző” Alapítványi Óvoda
- Székhelye: Tatabánya, Balaton út 5.
- Működési területe: Tatabánya, valamint a környező települések.
- Típusa: alapítványi óvoda
- Gazdálkodási jogköre: önállóan gazdálkodó
- Befogadóképessége: 41 fő
- Csoportok létszáma: 2
- Csoportok összetétele: vegyes életkor
- Elérhetőségek: Telefon és fax: 06-34-331-471 E-mail:

Honlap: [elmenygazdagovi.hu](http://elmenygazdagovi.hu)

- Adószáma: 18020010-1-11
- Óvodavezető: Török Jánosné
- Címe, elérhetősége: 2800 Tatabánya, lehel út 4.  
T.: 06-20-354-05-50
- Fenntartó: Élménygazdag Óvoda Alapítvány  
2800 Tatabánya, Balaton út 5.

## 2. Gyermekkép, óvodakép

### 2.1. Gyermekkép

Nevelőtestületünk a családdal együttműködve azt szeretné megvalósítani, hogy gyermek, aki kilép az óvodai életből, legyen:

- a szépre, a jóra nyitott,
- a népi kultúra iránt fogékony,

- a környezetére igényes, legyen önálló véleménye, s azt merje kimondani,
- talpraesett, számára ismeretlen körülmények között is,
- szeresse, tisztelje a szüleit, az embereket, a hazáját,
- legyen önbizalma, megfelelő kritikai érzéke.

## **2.2. Óvodakép**

Az óvoda olyan nevelés kiegészítője a családoknak, ahol a gyermek harmónikus, szeretetteljes, érzelem és élménygazdag kibontakoztatását elősegítjük, ahol figyelemmel kísérjük személyiségének egyéni fejlődését, fejlsztését.

Az óvoda legyen olyan hely a gyermek szívében, ahova örömmel megy, ott jól érzi magát, ahol lehetősége adódik arra, hogy megismerkedjen a népművészettel, a néphagyományokkal, s azokat játszhasa, tanulhasa, gyakorolhasa a mindennapok során.

Fontos, hogy a gyermekek számára biztosítsuk, gyakoroljuk

- az inkluzív, az integrált gyermeknevelést támogató szemléletet,
- biztosítsuk az esélyegyenlőséget, valamint a hátrányt csökkentő pedagógiai attitűdöt,
- tartsuk be a mindennapok során az óvoda helyi nevelési alapelveit és értékeit,
- funkcióink: óvó-védő, szociális, nevelés-személyiségfejlesztő feladatok

## **3. Nevelési célkitűzés, feladata**

### **3.1. Nevelésünk célja**



Az óvodások érzelemgazdag, nyugodt, harmónikus fejlődésének elősegítése az életkori sajátosságok figyelembevételével.

Mikrocsoportos formában a játék, a foglalkozás, kirándulás, séta alkalmával olyan pozitív élmények nyújtása, kialakítása, melyek személyiségüket fejlesztik, gazdagítják.

Családias légkörben ismerkedés a néphagyományokkal, népművészettel, s általuk olyan élményekhez juttatni a gyermekeket, mely otthonukhoz, hazájukhoz köti őket. A természet tevékeny megismerése, a nép-művészet ágainak gyakorlása során kapjanak a gyerekek életre szóló örökséget: a természet, a haza szeretet örökségét.

### **3.2. A nevelésünk feladatai**

Az óvodai nevelés egyik legfontosabb feladata gyerekek erkölcsi magatartásának és szokásainak megalapozása. Ehhez elengedhetetlen, a haza szeretete csíráinak ápolása, a szülőföld szeretetére nevelés. A hazához való kötődés, múltunk, hagyományaink megismerése kiemelt feladatunk.

Feladatunk továbbá az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, melyet az egészséges életmódra nevelés, az érzelmi nevelés és a szocializáció, az értelmi nevelés, valamint az anyanyelvi nevelés keretein belül valósítja meg.

Fontos az esetleges hátrányok megszüntetése.

Figyelembe vesszük a gyermekek eltérő fejlődési ütemét.

### **3. 3. Egészséges életmódra nevelés**

Az egészséges, családias, nyugodt légkör kialakításának elengedhetetlen feltétele az óvoda épületének, udvarának megfelelő berendezése, karbantatása.

A csoportszobákat, a mellékhelyiségeket úgy alakítottuk ki, hogy megfeleljen a gyermekek életkori sajátosságainak, s tükrözze a napi kultúra jegyeit. Ügyelünk arra, hogy ne múzeum-jellege legyen az óvodánknak.

Csoportszobáink színeinek harmóniája nyugalmat áraszt. A napi takarítás, az évi nagytakarítás, a festés-mázolás biztosítja a környezetünk tisztaságát.

Óvodánk udvarát úgy alakítottuk ki, hogy a gyermekek a mozgásigényüket kielégíthessék változatos tevékenységeket biztosítva.

A fedett terasz a nap bármely időszakában jól hasznosítható.

Az apróvetemények (rettek, újhagyma, sárgarépa, petrezselyem, stb. ) gondozása mindig örömmel tölti el a gyermekeket.

A veteményeskertben való munkálkodás lehetőséget ad a növények megismerésére, a környezet-és természetvédelemhez való pozitív viszonyulásra.

A virágos ágyásokba olyan cserjék, növények kerültek, melyek a népdalokban, népmesékben, kiolvasókban szerepelnek: pl. aranyvessző, bazsarózsa, nefelejcs, rózsza.

A fajjátékok a mozgásigény kielégítését biztosítják.

A homokkal való játék, a tapasztalatszerzés a gyerek elemei igénye. Épp ezért, egészségük megóvása érdekében a homokcserét évente elvégezzük, a napi játékhoz pedig a felásásról gondoskodunk.

Tágas udvarunkon bőven van lehetőség népi játékokat játszani.

A családokkal együttműködve tudjuk megvalósítani a kiemelt fontosságú egészséges életvitel igényét, mely óvodásaink testi fejlődését segíti elő, azt harmónikusan fejleszti.

Fontos, hogy ismerjük a gyermekek adottságait, testi képességeit, szükségleteit, fejlődésének, növekedésének ütemét. Ebben egyéni fejlesztő-pedagógus, és logopédus segíti a munkánkat.

Megteremtjük a mozgásfejlesztéshez szükséges egészséges, biztonságos környezet feltételeit.

Megalapozzuk a környezettudatos magatartás szokásait, a helyes viselkedés elveit.

Az életkori sajátosságok figyelembe vételével a környezetvédelemmel kapcsolatos alapvető szokások kialakítására, és annak tudatos betartására irányítjuk a gyermekek figyelmét.

**Céljaink elérése érdekében az alábbiakat valósítjuk meg.**

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- Az egészséges táplálkozás szokásainak kialakítása, gyermekorvos, védőnő, valamint az ételmezést biztosító vállalkozó segítségével.
- Prevenációs és korrekciós testnevelési feladatok ellátása.
- Az óvodások egészségének védelme, edzése.
- Egészséges életmód, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása szakemberek közreműködésével.
- Gondoskodunk a mindennapi idény zöldség- és gyümölcs fogyasztásának lehetőségéről.
- A nap folyamán nyugodt pihenés biztosítása a kisebbeknek, így a nagyobbak alvásigényét figyelem előtt tartva tartalmas időtöltés biztosítása.
- Az óvodában dolgozó óvónők, dajkák barátságos, vidám magatartása a gyerekekhez és egymáshoz elengedhetetlen a gyermekek lelki egészségének megóvása érdekében.

### **3.4. Érzelmi nevelés és szocializáció**

A biztonság, a szeretet érzése az az igény, melyet az óvodáskorú gyermek igényel. Mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy a kisóvodás családias, szeretetteljes légkörben élje napjait az óvodában. A felnőttek nyújtotta testi-lelki szükséglet kielégítése is lehetővé teszi, hogy megvalósíthassuk céljainkat.

Az első találkozás az óvodával, az ott dolgozó felnőttekkel, az óvodásokkal meghatározza a gyermek viszonyát a későbbi óvodai élethez. Ezért nagyon fontos, hogy ez az találkozás hogyan is történik. A kapun belépve a kedves, tágas udvar, a faiátékok, a homokozó játékokra csábítja a kicsiket. Engedjük, hogy játsszon, hogy ismerkedjen közben a gyermekekkel, felnőttekkel, az óvodával. A felé irányuló nyitottság, szeretet örömmel tölti el leendő óvodásainkat.

A csoportszobába érkezve addig az anyuka kezét szorongató kisgyermek is feloldódik a babakonyha, a kemence láttán. Közös játék, beszélgetés teszi ezeket a perceket széppé, családiassá.

A családlátogatás, a közös kirándulások, jeles és hétköznapiokon való részvétel a szülőkkel mindig növeli a gyermekben azt az érzést, hogy "Jó itt az oviban, én is szeretnék jönni". Ha ezt sikerül elérnünk, már rajtunk felnőtteken a felelősség, hogy hogyan tudunk ezzel az érzéssel bánni, és mennyire lesz a gyermek számára zökkenőmentes a beszoktatás időszaka.

A társas kapcsolatok alakulása szintén az óvónő személyiségén, a belőle áradó szereteten mérhető. A kisgyermeknek éreznie kell, hogy az óvodában mindenki segít, ha szükséges. A testi-lelki igények kielégítése biztonságot nyújt a gyermeknek, Ha az első sírások alkalmával az óvónő ölbeveszi a gyermeket, együtt érez vele, vigasztalja, az óvodásnak megkönnyíti a beszoktatás időszakát. A testi-lelki közelség későbbiekben sem maradhat el.

A csoporttársak közötti konfliktusok gyakran riasztó hatással vannak az új kisgyermek számára. Az óvónő segítő szándéka, a problémamegoldó képessége ezt a feszültséget is feloldja. A kisóvodásnak éreznie kell, hogy nincs egyedül, az óvónőre, dajkákra, csoporttársaira mindig számíthat.

A jeles napokra való készülődés, az ünnepi hangulat erősíti a gyermekben a közösségi érzést. A néphagyományok ápolása, a kismesterségekkel való

foglalatosság sikerélményt, önbizalmat, bátorságot nyújt a gyermeknek. A gyermeki kíváncsiság, a dolgok, tárgyak tevékeny megismerésének öröme, állandó cselekvésre, aktivitásra ingerli a gyermekeket. Az óvónőkre hárul az a nemes feladat, hogy érzelmi, erkölcsi értékrendszere megalapozódjék a gyermekekben. Ha az óvodás korú gyermek érzelmi élete kiegyensúlyozott, fejlesztése pozitív irányba vezethető.

A gyermek és dajka kapcsolata legyen mindig pozitív. A dadus attitűdje nagyon fontos.

Adjunk lehetőséget a gyermeknek az "éntudat" kialakítására, önérvényesítő törekvéseit, és önkifejezésének teret adó szemlélet biztosítása.

Neveljük úgy a gyermekeket, hogy az emberi különbözőségeket tudják, és akarják elfogadni. Lássák meg az óvodások, ha valaki segítségre szorul, és lehetőségeikhez mértén nyújtsanak segítséget.

Személyiségfejlesztésükhöz nélkülözhetetlen erkölcsi tulajdonságok, az akarat, valamint a szokás és normarendszer megalapozása.

A gyermek szűkebb és tágabb környezetéhez, a szülőföldhöz való kötődést támogató pedagógus attitűddel valósíthatjuk meg.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek esetében az együttműködés (szülő, óvodapedagógus, dajka, egyéni fejlesztő pedagógus, logopédus, és természetesen az óvodások, védőnő, gyermekorvos) nagyon fontos.

### 3.5 Értelmi nevelés

A PEDAGÓGIAI PROGRAM változatos játékkal, játékba ágyazott tanulással, tapasztalatszerzési lehetőségekkel, a környezet tevékeny megismerésével kívánja biztosítani a gyermekek értelmi fejlődését. Ezt a célunkat családias, élménygazdag légkörben a néphagyományok ápolásával, népszokások megismerésével, azok játszásával, kismesterségek gyakorlásával tudjuk elérni.

A gyermek nyitott érdeklődő, mindig cselekvésre, aktivitásra vágyik. Képességei ezek kielégítésével fejleszthetők.

Igyekszünk biztosítani azt, hogy a gyermek lehetőség szerint minden érzékszervével tapasztalhasson egy-egy jelenséget.

Úgy érezzük, ha biztosítjuk a gyermekek számára a nyugodt légkört, s abban érzelmi biztonságot, akkor aktív cselekvéssel, tevékeny megismerési folyamatokkal elősegítjük az óvodások értelmi fejlődését. Kiemelt célunk az, hogy mikrocsoportos játékok, tevékenységek során az egyéni bánásmód elvét, a differenciált fejlesztési lehetőségeket figyelembe véve juttassuk el a gyermekeket egyéni képességeik legmagasabb szintjére.

A helyes mintaadás a nap minden percében megjelenik a kommunikáció különböző formáiban a felnőttek részéről.

### **3.6. Anyanyelvi nevelés**

A társadalmi érintkezés alapeszköze a beszéd. Épp ezért az anyanyelvi nevelés programunkban kiemelt helyet foglal el. A nap minden percét áthatja. A gyakori mondókázás, a rigmusok, kiolvasók, csúfolók, a népmesék, népdalok megismerése, gyakorlása, eljátszása a magyar nyelv szépségének élményét nyújtja. Mindemellett a nyelv beszéddallamát ritmusát is elsajátítja a gyermek. A népi életmód szavait gyakran használva (pl.: bocskor, tarisznya, süveg, dikó, lóca, stb.) a passzív szókincsből egyre gyakrabban lesz aktív szókincs.

A különböző nyelvi játékok, a fejtörők is elősegítik az anyanyelvi nevelést az óvodában. Fontos a családdal való szoros kapcsolat ezen a területen is. Kell, hogy azonos elveket valljunk az anyanyelv szépségéről, az életben használatos " illő - nem illő " szavakról. A köszönési formák, udvariassági formulák használata épp úgy hozzátartoznak az óvodai élethez, mint a mese. A gyermek merjen köszönni, beszélgetni az óvodába látogató idegenekkel.

## **4. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI**

#### 4.1. ÓVODAI ÉLET MEGVALÓSULÁSA

Nevelőtestületünk arra vállalkozik, hogy a kisóvodások testi-lelkiszellemi fejlődését élménygazdag légkörben elősegítse az egyéni sajátosságokat figyelembe véve. Az óvodában vidám, családi hangulat kialakítása éppúgy feladata az óvónőnek, mint a mindennapi mesélés, dalolás. Az óvónőnek a gyermek felé irányuló kedvessége, segítő szándéka, tisztelete, a szépre-jóra nyitottsága teszi élményekben gazdaggá a mindennapokat. A közös kirándulások, séták, múzeum-kiállítás és könyvtárlátogatások mind jó alkalmak arra, hogy olyan élményeket nyújtsunk a gyermekeknek, amely megszínesíti az óvodai életet. Az udvaron tett " felfedezések " ( növények, állatok megfigyelése ), a közös játékok, étkezések mind olyan lehetőségek, melyekkel tartós örömet lehet szerezni a gyermekeknek.

Ilyen élmény például a Mikulás érkezése.

Hosszas tervezéssel, szervezéssel sikerült olyan segítőkész embereket találnunk a városban, akik elképzeléseink megvalósításában aktívan közreműködtek. Volt óvodásaim szülei, testvére boldogan vállalta a Mikulás, a Krampusz szerepét. A hó hiányában szán helyett hintón érkező Mikulással a Turul-hegyen találkoztak kisóvodásaink. Boldogságuk, a ragyogó szempárok bizonyították, hogy érdemes volt fáradozni. Látva az anyukák, nagymamák szemeiben összegyűlt könnyeket, úgy éreztük, feledhetetlen élményt sikerült szerezni a szülőknek is. - 3 számú fotó -

A Természettudományi Múzeumban tett látogatásunk szintén élményekben gazdag volt. A szülőkkel közösen az volt a célunk, hogy a gyermekek minél tevékenyebben, aktívabban figyelhessék a kiállítás anyagát. A nagyobbak a Természetbúvár teremben állatok bőrébe bújhattak minden érzékszervükkel tapasztalhatták az állatvilág és növényvilág csodáit. A kisebbek a helyszínen egy-egy jól sikerült rajzukkal örökítették meg élményeiket. - 4 számú fotó -

Óvodánkban a nyár egyik jelentős programja a lovagi torna. A gyermekek, a felnőttek ezen a napon korhű ruhába öltözve elevenítik fel a lovagkor szokásait. A lányok míg kismesterségeket gyakorolnak, a fiúk próbára tehetik erejüket, bátorságukat. A célbadobás, futóverseny, ügyességi játékok, lovaglás, kúszás, mászás, sólyomkeresés stb. során

gyűjtött kavicsok száma dönti el, hogy ki a legjobb, legbátrabb legügyesebb lovag. Ő jutalmul elnyeri a kiválasztott udvarhölgye kezét. Közös reneszánsz tánc, majd a korhű ebéd zárja a lovagi játékokat. - 5 és 6 számú fotó -

## **4.2. NÉPHAGYOMÁNYŐRZÉS AZ ÓVODAI ÉLETBEN A PROGRAM KERETÉBEN**

Óvodánkban a néphagyományőrzés célja a népi kultúra megismerése, a múlt értékeinek átörökítése, éltetése, az óvodások életkori sajátosságainak, valamint egyéni fejlettségük figyelembe vételével. E szemlélet teljes nevelési folyamatot áthatja, ezáltal a gyermek személyiségét gazdagítja.

Néphagyományőrző tevékenységünket időrendileg és tartalmilag az évszakok váltakozása adja.

### **Ősz**

Tartalmi és szervezési feladati az óvónőknek:

- folyamatos néprajzi ismeretszerzés,
- városunkban élő kismesterséget emberekkel kapcsolatfelvétel,
- az évszak megfigyelésére kirándulások, séták szervezése,
- a szükséges eszközök beszerzése befőzéshez, termények feldolgozásához,
- szüret, s az azt követő mulatságra való készülődés, felkészítés,
- őszi hagyományok, népszokások megismertetése a gyermekekkel,
- a kiemelt őszi jeles napra történő előkészületek,
- őszi sarok, vagy tál készítése,
- őszi gyermek - és népdalok zenehallgatásra való felkutatása,
- az évszakhoz kapcsolódó népmesék, versek, kiolvasók, mondókák, stb. keresése, megtanulása,



- népi sportjátékok, ügyességi és labdajátékok eszközeinek biztosítása,
- őszi terményekkel, termésekkel történő munkálkodások, kézimunkák, népi motívumok rajzolása
- kiállítások könyvtárlátogatás, mozi-műsorok, - színházi előadások megtekintésének szervezése.

#### A gyermekek részvétele a játékban

- Aktívan részt vesz a mondókák, kiolvasók, stb. játszásában,
- örömmel hallgatja a népmeséket, alkalmanként el is játssza a neki tetsző jeleneteket,
- az őszi kirándulások, séták alkalmával rácsodálkozik a természet szépségére, s szívesen gyűjt terméseket, terményeket,
- a begyűjtött anyagokkal munkálkodik ( levélpréselés, bábok és töklámpás készítése, gyümölcsök mintázása, stb.
- a népdalokat szívesen hallgatja, a gyermekdalokat eljátssza, énekl a körjátékok során,
- részt vesz a szülőszüreten, s az azt követő mulatságon,
- a kiemelt őszi jeles napra készül, s azon aktívan részt vesz,
- az udvaron, és a kirándulások alkalmával örömmel játszik népi játékokat, s más évszakhoz kapcsolódó játékokat,
- kismesterséget folytató személyek felkeresése, munkájuk megfigyelése,
- kirándulás a családdal.

#### Tél

Tartalmi és szervezési feladatai az óvónőknek:

- a télhez kapcsolódó népszokások, hagyományok felkutatás, megismerése, alkalmazása, a szükséges eszközök beszerzése,
- az évszak megfigyeléséhez kirándulások, séták szervezése,
- téli nép- és gyermekdalok, népmesék, mondókák, versek, stb. keresése, megtanulása, gyermekeknek átadása,
- városunkban élő kismesterségeket folytató emberek folyamatos felkutatása, munkájuk megismerése, kapcsolattartás,
- madáreleség készítése, madarak etetése,
- a téli kézimunkákhoz anyagok ( csuhé, gyapjú, szalma, stb. ) gyűjtése,
- ünnepi hangulatkeltés ön maga, s a gyermekek szívében,

- ajándékok készítése Mikulásra, Karácsonyra,
- adventi, karácsonyi előkészületek,
- karácsonyfa díszítése a szülők bevonásával. ünneplés közösen,
- szilveszteri népszokások, hagyományok felkutatása, majd közös
- szilveszteri bálozás a gyermekekkel, ( a bálozás gyermekeink ötlete, kívánsága alapján lett óvodai ünnep az év első munkanapján )
- farsangi népszokások megismerése, alkalmazása
- kiállítások, könyvtárlátogatások, tnozi-műsorok, színházi előadások megtekintésének szervezése,

Gyermek részvétele a játékokban:

- évszakhoz kapcsolódó népszokások felelevenítése, játszása,
- télhez kapcsolódó mesék, pásztorjáték hallgatása, eljátszása,
- népdalok hallgatása zenehallgatás és kézimunkázás ideje alatt,
- népi dalos játékok, mondókák stb. játszása,
- kirándulások, séták a természet változásainak megfigyelésére,
- csíráztatások, hajtások az élő sarokban,
- az óvoda udvarára madáretető készítése, az odalátogató madarak etetése,
- ünnepekhez kapcsolódó dalos játékok ( Mikulás, Karácsony, Újév, Farsang) játszása.
- népi kismesterségek gyakorlása,
- ünnepi díszek, ajándékok készítése,
- élmények rajzolása, festése.
- farsangi jelmezek, maszkok, álarcok, kisse-báb készítése,
- téli játékok ( szánkózás, hófestés, angyalka-készítés, hóvár-építés, csúszkálás, hóember építése, stb. ) az udvaron és a kirándulások alkalmával
- kismesterséget gyakorló személyek felkeresése városunkban, munkájuk megfigyelése,
- kirándulás a családdal.

## Tavaszi

Az óvónők tartalma és szervezési feladatai:

- évszakhoz kapcsolódó népszokások, hagyományok felkutatása, azok alkalmazása,
- folyamatos kapcsolatfelvétel kismesterséget gyakorló emberekkel,
- az évszak megfigyelésére séták, kirándulásszervezése,
- veteményezés a gyermekekkel az óvoda veteményeskertjében,
- virágágyások kialakítása, folyamatos gondozása,

- a kirándulások, a szántóföldeken végzett munkálatok, a szőlészet folyamatos megfigyelése
- húsvéti előkészületek,
- a kiemelt tavaszi jeles napra való felkészülés,
- anyák napi előkészületek,
- városunkban élő kismesterségeket gyakorló emberek látogatása,
- élsarokban palánták stb. nevelése.
- kiállítások, színház- és mozielőadások, könyvtárlátogatások megszervezése.

#### Gyermek részvétele a játékban

- a tavaszhoz kapcsolódó játszása, mesék, mondókák örömmel való hallgatása,
- a népszokások felelevenítése, ( húsvét, pünkösdi),
- tavaszi dalok hallgatása, éneklése, játszása,
- népi hangszerek készítése,
- kismesterségek folyamatos megismerése, gyakorlása
- húsvéti és pünkösdi előkészületek, ( írókázás, tojásfestés, komatálazáshoz pogácsa sütése stb.),
- a tavasz ünnepein való aktív részvétele a kisóvodásnak,
- udvari népi és sportjátékok,
- palántázás, ültetés, veteményezés,
- a veteményeskert és a virágágyások folyamatos gondozása,
- városunkban élő kismesterségeket gyakorló emberek látogatása,
- tavaszi kirándulás a családdal.

#### Nyár

Tartalmi és szervezési feladatai az óvónőknek:

- folyamatos néprajzi ismeretszerzés,
  - kismesterségeket folytató emberek felkeresése, munkájuk megfigyelése,
  - kirándulások, séták szervezése az évszak megfigyelésére.
  - lovagi torna megszervezése,
  - a nyár folyamán is változatos tevékenységek gyakorlása,
  - fürdőzés biztosítása az óvoda udvarán,
  - horgászat szervezése a tóparton,
  - aratáson való részvétel szervezése,
- veteményes és a virágágyások folyamatos gondozása

- minden nap élménygazdag udvari élet szervezése

Gyermek a játékban:

- évszakhoz kapcsolódó mesék, névcsúfolók, kiolvasók játszása,
- népi dalos játékok éneklése, játszása, mondókázás,
- lovagi tornán való aktív közreműködés,
- a veteményes, és virágos ágyás ok folyamatos gondozása,
- gazdag játék, sportélet az óvoda udvarán.
- horgászat, kiránduláson való aktív közreműködés,

A néphagyományörzés megvalósulására jó alkalom a szőlőszüret. Munkásruhába öltözve, kosarakkal, gereblyével érkezünk a helyszínre. Szüretelés közben őszi dalokat éneklünk, miközben csemegézzük a zamatos szőlőszemeket. Felelevenítjük az ide vonatkozó népszokásokat, s a lehetőségeket igyekszünk jól kihasználni. Ilyenkor eljátsszuk a Lipi-lopi szőlőt kezdetű mondókát, mely során a csősz furfangos ötleteivel a szőlőlopást igyekszik megakadályozni / pl.: felgereblyézi az őrzött területet, majd a lábnyomokból ítél, stb. í A szülők a szőlőszüreten is segítséget

nyújtanak, abban tevékenyen részt vesznek. - 7 számú fotó -

A horgászat alkalmával is mindig aktívak a gyermekek. Lelkesen próbálják kifogni a legnagyobb halat. Ez persze eddig még nem sikerült. A tóparton tett felfedezések, a kincsek gyűjtése, a szalonnasütés. a séták teszik emlékezetessé ezeket a napokat. Egy alkalommal a haltelepítést is sikerült meglesnünk. A tartályokból csúzdán lecsúszó halak láttán minden kisóvodás hangos nevetéssel fejezte ki tetszését, örömét - 8 számú fotó -

A Pütkösdí népszokások felelevenítése a tavasz egyik legszebb napja óvodásaink életében. A pütkösdíkirály próbatétele, a királynő választása, a komatálzás, az ökörsütés, zöldágjárás stb. mind újabb lehetőségek a szokások, hagyományok megismerésére, azok gyakorlására. - 9 es 10 számú fotó -

### 4.3. Játék

A játék a gyermek legfontosabb, legkomolyabb, létfontosságú alaptervékenysége. A játék örömforrás.

A játék célja a játék maga. A gyermeknek örömet okoz a cselekvés, a manipuláció, az elképzés, a különböző funkciók gyakorlása. A játéköröm gyakran a kellemes, pozitív élmények újraéledéséből fakad. A gyermek állandó készletet érez a játékokra. A kisóvodás játék közben ismerkedik környezetével és a világgal. Tapasztalatokat szerez, ismerkedik. Élményeket gyűjt, s azok feldolgozásában a saját kedve szerint változtatja a valóságot.

A játék vágymegjelenítés is. A kívánság, az óhaj a játékban mindig teljesülhet.

A népi sportjátékokban, dalos játékokban, és sokféle mozgásban kipróbálja az erejét, ügyességét, a térben is egyre biztonságosabban mozog.

A játék választásának, vállalásának önkéntessége, a fantáziával és utánzással játszás képessége önkifejezésre készíti az óvodásokat.

A játék során fejlődik a gyermek megfigyelő-képessége, a szándékos figyelve, az emlékezete, gondolkodása. A játékok kitalálása, a játéksituációk létrehozása során fejlődik a képzelete, beszédképessége. A játékban megtanulja a gyermek érzelmeinek kezelését is. A társas kapcsolatok alakulásában meghatározó szerepe van a játéknak. A közös játék öröme, a kudarcok együttes átélése a szocializálódás folyamatát is elősegíti.

A játékban fejlődik és fejleszthető leginkább a gyermek személyisége.

### **A játék feltételrendszerének biztosítása**

- Nyugodt, derűs légkör

A nyugodt, derűs, biztonságot keltő légkörben a gyermek szívesen játszik. Szabadon szervezi játékát, önállóan választja meg a játék témáját, az eszközöket, a társakat, a helyet. Szeretetteljes légkör kialakítása az óvónő személyiségén, mentalitásán, probléma-megoldó képességén múlik.

Alkotó kedvű játék csak olyan légkörben lehetséges, ahol a gyermek önmaga választja meg, hogy kivel játszik, mikor, és mit. Az óvónő teremtsen meg mindezekhez a feltételeket.

Kreatív légkör segíti a gyermek ötleteinek áramlását, az együttműködés kialakulását.

Az óvónő kezdeményezésére a gyermek szívesen vesz részt énekes, mozgásos, népi sport játékokban. Örömmel kapcsolódik be a képességfejlesztő játékokba.

Az óvónő személye példaértékű, a gyermek számára minta.

- A különböző játékokhoz szükséges hely biztosítása

A hely a gyermekek szabad mozgását, biztonságát, játékuk térbeli kibontakozását szolgálja.

A csoportszobákban jól elkülönítve alakítottunk ki játéksarkokat, melyek lehetőséget adnak a változatos játékokra (babaszoba, babakonyha, piac, mese-kézi munka- várépítőagyagó sarok). A különböző játszócsoportok így nem zavarják egymást. A mesesarok és a babakonyha egyben a dramatizálások színtere is.

A gyermekek játéktere az udvaron lényegesen megnövekszik. Ezért igyekszünk ösztönözni őket a nagymozgásos játékokra.

Az udvar kialakításánál fő szempontunk volt, hogy legyen elegendő hely a népi játékok, közlekedési játékok, színpadi játékok, mozgásos játékok, ügyességi és sportjátékok feltételeinek megteremtésére. Fedett terasz jó lehetőséget kínál esős időben is a szabadban történő játékokra. Szánkódomb biztosítja a téli gazdag időtöltést. Nyáron árnyékos és napos területek nyújtanak lehetőséget az üde zöld fűben való játékokra. Nyári melegben a napi fürdőzés is biztosított.

- A játékokhoz szükséges idő biztosítása

A játéktevékenység az óvoda nyitásával kezdődik, s az óvoda zárásával ér véget. A nap folyamán - kivéve a tisztálkodás, az étkezés, a kötött foglalkozások, valamint a kicsik alvásidőjét - a gyermekek szabadon választott játékkal játszhatnak.

- A játék eszközeinek biztosítása

Az óvodában használatos játékeszközöknek tükrözniük kell a népi kultúra jegyeit, meg kell felelniük a gyermekek életkori sajátosságainak, és segíteniük kell a kisóvodások sokoldalú fejlődését. A megfelelő játékeszköz

esztétikusak, és gondolkodásra, fantáziálásra, problémamegoldásra serkentik a kicsiket.

A játékpiacon gyakran ízléstelen, a játék funkciójának nem megfelelő eszközökkel halmozza el a gyermekeket. Ezért kiemelkedő fontosságú az óvónő játékeszközökkel szembeni igényessége.

A színvonalas játékeszközöket harmonikusan egészítik ki a népi játékeszközök ( csuhé- csutka- és rongybaba, falovak, diópergettyű. stb. ).

A népi játékeszközök értéke abban rejlik, hogy kapcsolódik a természetes környezethez.. természetes anyagból készült ízlésformáló hatásúak, tükrözik a népi kultúra jegyeit.

A bábozás eszközei, a dramatikus játékeszközök fejlesztik a gyermekek önkifejező képességét, ízlésvilágát; fantáziáját, esztétikai érzékét.

Az óvónő fejlett ízlésvilága, esztétikai érzéke fontos, hogy megmutatkozzék a bábok, jelmezek készítése során.

- A játék tartalmának gazdagítása,

A Program keretein belül a gyermekek kedvük és saját elhatározásuk szerint játszhatnak. A már meglévő játék tartalmak egészülnek ki a népi játékokkal.

- mozgásos népi játékok ( sorjáték, fogó-futójáték, verseny játékok, stb. )

- népi játékszerek készítése ( nádsíp, bábok, töklámpás, pörgettyű, rongybabák, stb. )

- népi dalos-táncos játékok,

- dramatikus játékok, melyek a népszokásokat tükrözik.

#### **4.4. Mozgás**

A 3-7 éves korú gyermekek alapvető, legtermészetesebb megnyilvánulási formája, önértékelési módja a mozgás.

Az óvodáskor a testi fejlődés szempontjából igen jelentős. A kisbaba forma ebben az életkorban kezd átalakulni, 6 éves kor körül indul el az első alakváltozás. Megváltozik a testforma, átalakulnak a testarányok, változik a csont- és izomrendszer szerkezete, teherbírása. Nagy jelentőségű változások következnek be az idegrendszer működésében, pontosabban, differenciáltabban funkcionálnak az érzékszervek, megnő a gyermek súlya, növekszik magassága, a belső érés következtében sokat, és kitartóan mozog. Közben mozog, tapasztalatokat gyűjt, fejlődik csont- és izomrendszere, alakulnak mozgáskoordinációi, testi

képességei, gyorsabbak, 'önállóbbak, pontosabbak, finomabbak lesznek mozdulatai, egyre többféle mozgást képez elvégezni.

Az egyensúlyérzék, a ritmusérzék fejlesztésére nagy hangsúlyt program, hiszen ezek az összerendezett mozgás alapjai.

A mozgás jelen van a gyermek egész napjában: tornázik, ügyességi és erőjátékokat, fogócskát, vonulásokat, népi sportjátékokat, futó-fogóversenyeket játszik.

A mozgás eszközeinek, és a balesetmentes helyszínek megválasztása nagyon fontos. Ebben az óvónő mindig segítséget nyújt, A mozgás során a gyermek önmaga és társainak testi épségére is ügyelnie kell. A használt eszközök jelenleg elegendőek, de folyamatos bővítése, pótlása szükséges.

A mozgás tartalma:

- Szabad, spontán
- Szervezett

Szabad, spontán:

A gyermek állandó belső késztetést érez a mozgásra, s azt örömmel gyakorolja.

Az óvoda udvara, a kirándulások helyszínei változatos lehetőségeket nyújtanak a mozgásra. A fáramászás, a fogó-futójátékok, a labdajátékok, stb. során az óvodások különböző terepeken gyakorolják a természetes és egyéb mozgásokat. Az évszak adta mozgáslehetőségeket is meg kell ismertetnünk a gyermekekkel. pl.: szánkózás, fakutyázás, stb.

A szabad, spontán játék során a gyermekek maguk dönthetnek abban, hogykivel, mennyi ideig játszanak.

- Szervezett

Szervezett testnevelés két féle módon van jelen az óvodánkban:

- mindennapi testnevelés: napi 15 -20 percben, lehetőleg a szabadban, a már megismert mozgások, mozgásformák felhasználásával.

#### **4.5. Vers, mese, dramatikus játék, bábjáték, népi színjátszás**



Tudjuk, hogy az óvodás gyermek mindent befogad válogatás nélkül, Nekünk óvónőknek kell tudni, hogy mit adhatunk neki.

A népi mondókák, kiolvasók, kiszámolók, csúfolók, a magyar népmesék tárháza olyan nagy, hogy bőven van lehetőségünk ízlésformáló, személyiségfejlesztő alkotásokat találni, melyek a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelnek. A népköltészeti alkotás a gyermek érzelmein át épül be ízlésvilágába, megalapozzák kulturális anyanyelvét. A népmesék, mondókák, irodalmi művek hallgatása, mondogatása, eljátszása közben erősödik a gyermekekben az összetartozás érzése, az egymás iránti figyelem, Az irodalmi élmények érzelmeket váltanak ki a gyermekből, átéli a boldogságot, felszabadultságot, lelkesedést, az igazságtalanságot, a szomorúságot. Ezek az érzelmek a dramatikus játékok során lehetőséget nyújtanak az irodalmi élmények újraátélésére. önálló fantáziálásra az élmények hatására kötődésük alapozódik a népköltészet értékei iránt.

A mindennapokban jelen lévő mese, vers, bábjáték, népi színjátszás, dramatikus játék, olyan esztétikai élményt nyújt a kisóvodásoknak, mely elősegíti, hogy lelkes olvasó, múzeumlátogató, művelt ember legyen.

Az óvodáskorúak verse elsősorban a népi mondóka. A mondókák zöme mozgással eljátszható, így segítséget nyújtanak a mozgáskoordináció, az egyensúlyérzék, térérzék fejlesztéséhez.

A mondókák lüktetése, ritmusa, hangsúlya, a szavak kiejtése, a hanglejtés, a dallam, a hozzájuk kapcsolódó mozgás mind-mind örömforrás a gyermek

számára. Szívesen játssza el a már ismert mondókákat.

Fontos az óvónő-gyermek kapcsolata a mondókázás során. Az ölbevett gyenekkel való játék során az óvónő és a gyenек között intim kapcsolat alakul ki, mely az érzelmi kötődés megszilárdításában segítséget nyújt.

A természetről, az állatokról, növényekről szóló mondókák a gyermekek ismeretanyagát is bővítik.

A hangutánzó mondókák állandó ismétlésre készítetik a gyermekeket. A felszabadult mondókázás során gyakran őszinte kacagás tör ki az óvodásokból

A nagyobbaknak magyar költőink gazdag versanyagából válogatunk tanulási és vershallgatási céllal. Ügyelünk arra, hogy a befogadandó vers megfelelően az óvodás életkori sajátosságainak.

A magyar népmesékből azokat a meséket választjuk gyermekeink számára, melyek megfelelnek az életkori sajátosságaiknak. melynek befogadására képes a kisóvodás.

A mesélésnél kialakított mesesarok biztosítja a nyugalmat, a mesevilágba utazás lehetőségét.

A nap folyamán többször is hallgathatnak mesét a gyermekek. A kicsik lepihenése előtti mese is elmaradhatatlan.

A dramatikus játék, népi színjáték, bábozás eszközei esztétikai élményt nyújtanak a gyermekeknek. Az óvónő szerepe igen jelentős abban, hogy ezek az eszközök megfeleljenek a jó ízlésnek, az óvodások életkori sajátosságainak.

#### **4.6. Vizuális tevékenységek**

A családi, nyugodt légkörű környezetben a gyermek jókedvvel, szívesen alkot. Örömmel ismerkedik a már ismert tevékenységformákon kívül a kismesterségekkel, újabb technikákkal. A gyermek a vizuális technikák gyakorlásával átéli az alkotás örömét, s ez a sikerélmény újabb tárgyak, eszközök készítésére motiválja.

A népi kismesterségek gyakorlása során fejlődik a gyermekek kez ügyessége, vizuális alkotókészsége, esztétikai igényük a múlt és a jelen értékei iránt.

A gyermek tevékenységének, alkotó munkájának eredményei a személyiségének fejlődését tükrözi.

A vizuális tevékenységek során megismerkedik a gyermek a természetes anyagokkal, melyet az óvónővel közösen gyűjtögetnek sétáik, kirándulásaik során. Ezek a következők:

- termékek: kukorica, makk, gesztenye, csuhé, zöldség stb.
- textíliák: anyag, madzag, fonal stb.

- növények: vessző, szalma, nád, fa, gyékény, stb.
- állati eredetűek: méhviasz, bőr, gyapjú, toll, stb.

A kézműves sarok kialakítása elengedhetetlen feltétele a nyugodt, alkotásra ösztönző vizuális technikák gyakorlására. Itt kapnak helyet a hagyományos anyagokon és eszközökön kívül a kirándulások során gyűjtött anyagok, termékek, termények, a szövőkeret, a bőrlukasztó, agyagzó-korong, stb.

Fontos, hogy a kézműves sarokban, esztétikusan elrendezett, jó minőségű, könnyen elérhető eszközök legyenek tárolva. Az eszközök, az anyagok megfelelő használatával a munkafogásokkal meg kell ismertetni a gyermeket, hisz csak akkor képes örömmel, jókedvvel alkotni, ha sikerélménye van.

Az udvar, a környezet adta lehetőségeket is kihasználva gazdagítjuk a gyermekek vizuális tevékenységeit. A virágszövés, a földre rajzolás, a kéregrajzok stb. új vizuális élményt nyújt az óvodásoknak.

Az agyagozás, a korongozás, az égető kemence használata játékeszközök, ajándékok készítésére ösztönzi a gyermekeket. Agyagozás során fejlődik a finommotorikája, a megfigyelő-képessége, a fantáziája, és újabb információkat szerez az anyagok tulajdonságairól.

A kézi munka során a kézi szövés alapelemeivel ismerkednek a gyermekek. A sodrás, fonás, fűzés, szövés gyakorlásával fejlődik kézügyességük, ízlésviláguk. fantáziájuk.

A fonalak, a gyapjú, a madzagok stb. más fogastechnikát kívánnak, ezzel is megismerkednek a gyermekek.

A gyapjúval való munkálkodás során az óvodások megismerkednek a nemezeléssel. Bábok, bábuk, dísz tárgyak, használati tárgyak készülnek belőle. Fontos, hogy tapasztalatokat szerezzenek a gyapjú tulajdonságaival kapcsolatosan.

A hímzés is megjelenik a vizuális tevékenységek között, de az életkori sajátosságok miatt csak a nagyobb gyerekek gyakorolják. Egy-egy terítő, falikép elkészítése örömmel tölti el az óvodásokat.

A batikolás, irókázás során a gyermekek megismerkednek a méhviasszal. Az anyag használata során terítők készülnek, melyek gyakran kedves ajándék is a szülőknek,

A bőrozései játékeszközöket. dísz- és használati tárgyakat készítenek az óvodások. Jó alkalom arra, hogy megismerjék a népi díszítőművészetet, a munkafogásokat

A vesszőfonással kosárcák, dísz tárgyak kerülnek ki a gyerekek kezei közül, Az óvónő segítségével elmaradhatatlan, mivel a vessző megmunkálása, használata igen komoly, nehéz feladat.

A termés- és terménybábok, rongybabák, játékeszközök készítésének technikáit a gyermek utánzással képes elsajátítani. Az óvónő segítségével készülnek csutka- és rongybabák, lovacskák, fenyődíszek, stb.

A jeles napokra készülődés során a gyermekek az óvónő segítségével elkészítik az ünnephez kapcsolódó jelképeket Ilyenek például az adventi koszorú készítése, mézeskalács sütése, tojást díszítése, stb.

#### **4.7. Matematikai ismeretszerzés**

A társadalmi, természeti és tárgyi környezetben a matematika mindvégig jelen van. Felismerésükhöz és megértésükhöz folyamatosan érik meg a gyermek óvodai élete során.

A 3-4 éves gyermekek esetében a spontán játékhelyzeteket kihasználva ragadjuk meg az alkalmat matematikai ismeretek szerzésére. A várépítés jó alkalom a térviszonyok megállapítására, a versenyjátékok a sorszámnevek megismerésére, stb.

5-6-7 éves gyermekek már érdeklődnek a matematikai műveletek iránt. A "tanulni vágyás", "tudni akarás"-t kihasználva olyan matematikai tapasztalatszerzést nyújtunk a gyermekeknek, mely során a tér-, sík-, -forma és mennyiség szemlélete fejlődik, ezáltal alakul ítélőképessége, fejlődik logikus gondolkodás, értelmi képessége.

Óvodásaink matematikai tapasztalatokat szereznek a halmazokkal végezhető műveletek, geometriai, valamint a számfogalom előkészítése, megalapozása során.

A matematikai tapasztalatszerzés formái megegyeznek a tanulás egyébként is alkalmazható eljárásaival:

- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- utánzásos modellkövetés,
- beszélgetések során elhangzott ismeretszerzés,
- játékhelyzetekben felmerült matematikai problémahelyzetek megoldása,
- irányított megfigyelés, feladatmegoldás,
- szervezett foglalkozáson szerzett ismeretanyag.

#### **4.8. Zene: ének, zene, énekes játékok**

A zene áthatja óvodásaink mindennapjait. Az ölbevevős, mondókás játékok, a dalolás, a testközelség, az érintés pozitív érzelmeket vált ki a gyermekekből. Nagybabáknál a mozgásos népi dalos játékok ébresztenek érzelmi kötődést a zenéhez. Az énekes játékok során a lányok megtanulják a "lányos viselkedés szabályait, a fiúk a férfias" magatartást.

A zene belső lüktetése, rhmusa, az arra történő mozgás elősegíti a harmónikus, összerendezett mozgást, a fegyelmezettséget. Átalluk a gyermek harmónikus, ritmikus mozgása alakul, mely a tánc alapja.

A hangszer, a hangszeres játék felkelti a gyermekek érdeklődését. Szívesen hallgatják, s próbálják ki azokat.

A közös éneklések, táncok, népi dalos játékok játszása erősíti a barátságokat, a csoporttársak iránti kötődést.

A zene átélése és létrehozása szükségként épül be a gyermeki személyiségbe.

A zenei nevelés tartalma:

- népi mondókák,
- népi dalos-játékok ( pentaton karakterű, 6 hangterjedelmű ),
- énekes népszokások,
- készségfejlesztés zenei elemei,
- zenehallgatás.

Népi mondókák: Állatokról, növényekről, időjárásról szóló, ölbevevős tapsoltatók, táncoltatók, melyek főleg a kiscsoportos korúak játéka.

A hívogatók, kiszámolók, páros fordulók, csúfolók a nagyobb óvodások játéka. A természetéről, növényekről, állatokról szóló mondókákat a nagyok is szívesen játsszák el.

Népi dalos-játékok: Mindhárom korosztály kedvelt játéka a játékra hívogatók, a kifordulós, párkeresős játékok, valamint a küzdő- és sorjátékok, csúfolók.

Énekes népszokások: Azokat a népszokásokat ismertetjük meg óvodásainkkal, melyek az életkori sajátosságaiknak megfelelnek, melyek kapcsolódnak óvodai életünkhöz, az évszakok váltakozásához, ünnepeinkhez. A játék öröme az, ami élteti ezeket a játékos, énekes népszokásokat, Ezek következők:

- Szőlő szüreti szokások, játékok, hagyományok,
- Lakodalmak,
- Lucázás,
- Pásztorjáték, Betlehemezés,
- Farsangi népszokások,
- Húsvéti hagyományok,
- Pünkösdlés,
- Aratás.

A készségfejlesztés zenei elemei: A tiszta, csengő hangképzés, a dallam- és ritmusmotívum visszaadása, a tempó, az egyenletes lüktetés, a dinamika, a hangmagasság érzékeltetése, éneklése mind idetartozik.

A zörejhangok felismerése - állatok, emberek, hangszerek, természet hangjai fontos leme a készségfejlesztésnek.

A hangszerrel való első találkozás meghatározó lehet a kisgyermek életében. A hangszer látványa, hangja, mindennapos használata örömmel tölti el az óvodásokat. A hangszerek használata a zenei készségfejlesztésben fontos szerepet játszik. A népi hangszerek megismerése, készítése fontos feladat, A duda, a citera, a köcsögduda, a doromb, hegedű, furulya, nádsíp, levélsíp, pengető, stb. olyan hangszerek, melyek elmaradhatatlan eszközei az óvodai zenei nevelésnek.

Zenehallgatás: Az óvónő igényes válogatásán múlik, hogy milyen műdalokat, népdalokat, komolyzenei anyagokat ismer meg óvodás éve alatt a kisgyermek. Törekedni kell az élő előadásmódra, a tiszta, szép éneklésre.

#### **4.9. A környezet tevékeny megismerése**

A környezet megismerésére nevelés, a környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat, áthatja az óvodai életet, az nevelőmunka egészét. Az udvari játék, a kirándulások, séták során az óvónőnek sokféle alkalma van arra hogy ráirányítsa a gyermek figyelmét a természetes és mesterséges környezet szépsége felé. Lehetőséget nyújtanak a természet évszakonkénti változásainak, a növény- és állatfajok tulajdonságainak megfigyelésére, az élő és élettelen környezeti tényezők közötti leglényegesebb kölcsönhatások megláttatására.

Az óvodában hagyományos ismeretanyagok. család, óvodai környezet, közlekedés, az emberi test, a napszakok, évszakok, állatok, növények mellett megjelennek a néphagyomány-ápolás mindennapos, természethez kapcsolódó tevékenységei is.

A gyermek a környezet tevékeny megismerése során fejlődik megfigyelő, gondolkodási, a beszédmegértő és nyelvi kifejezőképességük, formálódik társas magatartásuk.

A természet megláttatása megalapozza a természet iránti vonzódásukat, így várhatóan a természetet szerető és tisztelő, értékeit megbecsülő, azokat védő emberré válnak.

Az óvodáskorúak tapasztalatszerzésének színtere a környezet, amelyben élnek, ezért a tervezésénél fontos a helyi adottságok figyelembe vétele.

A környezet tevékeny megismerése során a gyermekek évszakonként figyelhetik meg a természet változásait, az élőlények viselkedését, a természeti jelenségeket.

## Ősz

Az erdőben tett kirándulások, séták kiváló alkalmak a természet változásainak, valamint az élőket körülvevő élettelen ( fény, hő, víz, levegő, talaj ) dolgok megfigyelésére.

Séták, kirándulások alkalmával nem maradhat el a termések, termények gyűjtése sem.

A veteményeskertünkből az apróvetemény felszedése, savanyúság eltevése télire, a virághagymák raktározása, szőlőszüret mind elősegítik a természet megismerését, megszeretését.

A vándormadarak gyülekezésének megfigyelése mindig örömmel tölti el a gyermekeket.

Az őszi horgászat során a halászattal ismerkednek meg gyermekeink. Az egyes halfajták közötti hasonlóságok és különbségek felfedezése, felkutatása mindig élményt nyújt.

A háziállatok, az apróvetemények folyamatos megfigyelésére, fejlődésük nyomon követésére mindig Van lehetőségünk.

A szőlőszüret elmaradhatatlan programunk minden évben.

## Tél

Ezekben a hónapokban az erdő, az óvoda udvara a téli örömök, hógolyózás, hóemberépítés, a jégen csúszkálás helye.

Séták során megfigyelhetők az örökzöldek, cserjék, lombos fák. A fák kérgeinek színe, mintázata, felülete alkalmas arra, hogy a fajfelismerési lehetőséget is megmutathassuk a gyermekeknek. Ilyenkor jó alkalom nyílik a kéregrajzokra.

A tél jellemző csapadéktípusainak ( hó, havas eső, jég- és hódara, ónos eső, zúzmara, jégvirág ) megfigyelése, tulajdonságaik felfedeztetése várhatóan felkelti a gyermekek érdeklődését.

A madáretető kihelyezése, az eleségek készítése, az etetőn zajló élet megfigyelése közben számtalan alkalom nyílik az ott megjelenő madarakról való beszélgetésre. pl.: széncinege, seregély, házi veréb, csuszka, fekete rigó stb.

A csoportszobában az élősarok gondozása kibővül az ültetésekkel, hajtásokkal.

A februári séták alkalmával már fellelhetők a hóvirágok, később az ibolyák. A közelgő tavaszt a kirándulóknak a húsos som kénsárga virágai jelzik.

## Tavaszi

A derült kék égbolt, az egyre több meleget adó napsugarak nemcsak a növények

szunnyadó állapotát szüntetik meg, hanem előcsalogatják rejtekhelyeiről az állatokat, hívogatják a gyermekeket a szabadba.

Az időjárás elemeinek - csapadék, hőmérséklet, fény, levegő - folyamatos megfigyelése, összehasonlítása elmaradhatatlan.

A jellemző csapadékok ( eső, zápor, jeges eső, ) megfigyelése, megnevezése, összehasonlítása a télen tapasztalt tulajdonságaikkal újabb lehetőség a környezetünk megismerésére.

A kerti munkák ideje eljött, így a virágágyások, a veteményeskert kialakítása, gondozása elengedhetetlen a növények fejlődéséhez. Munkálkodás során lehetőség nyílik a földigiliszta, lepkek, májusi cserebogár, katicabogár, vakond megfigyelésére.

Erdei séták, kirándulások alkalmával megfigyelhetők a cserjék, bokrok, fák rügyfakadása, folyamatos növekedése, az erdő állatainak viselkedése.

A vizek állatainak ( pl.: békafajok, halfajok, pékalárvák ) viselkedése, annak megfigyelése szintén környezetünk tevékeny megismerésének része.

A háziállatok megfigyelése során megismerkednek a gyermekek az állatok kicsinyeivel. ( csibe, kiskacsa, kismalac, stb. )

## Nyár



Nyáron környezetünk a szabadban való játék során szintén sok lehetőség adódik a megismerésére. Séták során nem maradhat el a nyári gyűjtőmunkánk ( búza, kamilla, bodza stb. ) Most nyílik lehetőségünk növényi játékeszközök ( bodzasíp, nádihegedű stb. ) készítésére. A háziállatok folyamatos megfigyelése során nyomon követhető fejlődés, pl.: kismalac - süldő, kiscsibe - tyúk, stb.

A növények, virágágyasok, a veteményeskert folyamatos gondozása során látható a növények fejlődése, pl:

A nyár jellemző csapadéktípusainak - eső, záporosó, zivatar, felhőszakadás, jégeső - folyamatos megfigyelésére is ösztönözni kell az óvodásokat.

Befőttek elrakása télire, gyümölcsaszalások során újabb lehetőség nyílik a környezet tevékeny megismerésére.

Aratáskor búzacoszorú készítése, majd. a kenyérsütés teszi a nyár utolsó napjait emlékezetessé.

#### **4.10. Tanulás**

A programunkban a tanulás nem önálló tevékenységformaként van jelen. Előfordulhat azonban az óvónő megítélése alapján kezdeményezett szervezett tanulás, amennyiben a tapasztalatszerzést, a megfigyelést ez elősegíti.

A játékba ágyazott, változatos tevékenységek megismerése, gyakorlása során a gyermek mindig, egész nap tanul.

A gyermekek életkori sajátosságából adódik, hogy a mindennapok során játszik, mozog, tevékenykedik. Az óvónő feladata az, hogy mindezt figyelembe véve játékos tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosítson.

A gyermek a tevékenységformák gyakorlása során tanul, új ismeretek birtokába jut, készségeket, jártasságokat szerez, miközben értelme fejlődik.

#### **4.11. Munkajellegű tevékenységek**

A gyermek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőtt munkacselekvéseket a játékában utánozza. Ezeket a cselekvéseket mindenáron ki akarja próbálni. Ez a fajta cselekvés az egyén, a

közösség javát szolgálja. Az óvónő dicsérő, buzdító szavai megerősítik a gyermeket tetteiben.

Ügyelni kell arra, hogy a gyermeki munka rendszeres, folyamatos. és minden óvodás számára megfelelő legyen. fontos, hogy kellően motivált legyen minden munkaalkalom.

A közös feladatok elvégzésének öröme a gyermekek közötti kapcsolatokat mélyíti.

Munkajellegű tevékenység megjelenési formája az óvodában:

- a gyermek önálló munkavégzése,
- a felnőttel való együttműködés.

A gyermek önálló munkavégzése:

- Rendszeres munkavégzés pl.: önkiszolgálás, naposi munka,
- Alkalmi munkák: csoportszoba átrendezése, takarítás, megbízás, stb.

A felnőttel való együttműködés:

- Növény- és állatgondozás, udvarrendezés. terem díszítés, stb.
- Felnőtt munkájának segítése: kicsik öltözködésében segítségnyújtás, stb.

## 5. A PROGRAM KAPCSOLATRENDSZERE

### 5.1. ÓVODA ÉS A CSALÁD

Az óvoda és a család kapcsolata kiegyensúlyozott, bizalommal teli, harmonikus, nyílt kell hogy legyen, hiszen csak így valósítható meg a közös gyermeknevelés. Ennek elérése érdekében meg kell ismernie az új szülőnek az óvoda szokásrendszerét, szemléletmódját, nevelési felfogását. Az óvónő feladata minél több információt szerezni a család szokásairól, a gyermekneveléssel kapcsolatos elképzelésükről és gyakorlati részeiről.

Mindez elérése érdekében szülői rendezvényeket tartunk, ahol van lehetőség arra, hogy az óvónők mentalitását még jobban megismerjék a szülők, valamint a családi szokásokat, hagyományokat, nevelési elképzeléseket megismerjék az óvónők.

Szüleink egyik évben gyermeknap előtt megkerestek minket azzal a céllal, hogy szeretnék gyermekiknek eljátszani a Piroska és a farkas című mesét. Kérték az óvónők segítségét. Boldogan teljesítettük kérésüket. A gyermekek izgatottan figyelték a mese minden egyes

mozzanatát, és néha bekiabálva jelezték aggodásukat, féltésüket Piroska és a nagymama iránt. "Anyu! Vigyázz, ott van a farkas, meg akar téged enni!"

A sikereken felbuzdulva azóta a szülők hagyományá tették a gyermeknap dramatizálást. - 11. számú fotó -

Az Anyák napja rendhagyó módon került megalakulásunk évében megünneplésre. A sportruhába érkező gyermekek és szülők egésznapos játékban, versenyben mérik össze tudásukat, erejüket, fantáziájukat. Az év során összegyűjtött "aranymondások a családkról" kiemelt színfoltja e napnak. Az anyukák, apukák, nagyszülők igyekeznek kitalálni gyermekük aranymondásait. Ez persze nem mindig sikerül. Volt olyan eset, amikor egy-egy felolvasott szövegre öt család jelentkezett, és egy hatodik lett az igazi. Ilyenkor a felnőttek hangos nevetése teszi még szebbé a napot. Az apukák ebéddel lepik meg a gyermekeiket, feleségüket, az óvoda dolgozóit. A félig sült csirkecomb, a szénné égett rablólhús láttán, és fogyasztása során sem múlik el a jókedv, a vidámság. Az első ily módon ünnepelt Anyák napját azóta minden hasonló követi óvodánkban. - 12. Fotó -

Felnőtteknek szóló rendezvényeinken a szülők nagy számban vesznek részt. A farsangi bál, a lovagi torna játékokra, mulatozásra csábítja az anyukákat, apukákat.

A korbács ruhába öltözött apukák a lovagi játékok során teszik próbára ügyességüket, leleményességüket. Lanttal a kezekben szerelmet is vallott egyik apukánk neje. Látva és hallva ezt, csodálatos érzés kerített minden felnőttet hatalmába.

Ezek a hajnalig tartó rendezvények emlékezetesek, felejthetetlenek mindannyiunk számára. - 13. és 14. fotó Hasonló rendezvényeket a szülők igénylik, szervezésében, lebonyolításában tevékenyen részt vesznek.

Kirándulásainkon a szülők jelenlétére számítunk, hisz ezzel is gyarapítjuk a tájmegismerő, hagyományápoló ismereteket lehetőségeket. Évszakonkénti nagy udvartakarítás is jó alkalom az ismerkedésre, a harmónikus szülő-óvónő viszony kialakítására.

Szülői értekezleteken speciális témákkal foglalkozunk. Ilyen például a tanévnyitó szülői értekező, ahol ismertetjük a tanév rendjét, a munkánkat segítő szakemberek ( logopédus, gyógypedagógus) fejlesztő munkáját.

Az év folyamán még rendszerint évszakonként van egy szülői értekezlet ~ mely az

adott időszakban felmerült kérdésekre irányul, illetve a "nagyobb" népszokással

kapcsolatos programjainkra való készülődés jegyében telik el.

Az óvoda az érdeklődők, és a szülők részére mindig nyitott, így bármikor élhet a szülő azzal a lehetőséggel, hogy bepillant a mindennapjainkba is. Ezzel élnek is a szülők, így nem nézői, hanem aktív részesei lesznek óvodánknak.

Havi egy alkalommal fogadóórát tartunk, mely lehetőséget ad a személyes találkozásra, az esetleges problémák megbeszélésére.

Családlátogatásra akkor kerül sor az óvodánk életében, ha ezt az óvónő indokoltnak látja. Ilyen indok lehet: a szülők nem megfelelő nevelési felfogása, a gyermek ápolatlansága, stb. melyet csak személyes, bizalmas légkörben lehet megbeszélni.

## **5.2. Óvoda és iskola**

A szülőkkel folytatott előzetes beszélgetések után ellátogatunk a gyermekekkel, szülőkkel azokba az iskolákba, amelyekbe várhatóan járnak majd óvodásaink. Itt értékes információkat gyűjtünk az iskolai életről, az ott folyó oktatásról, nevelésről. Ennek birtokában van lehetőségünk annak átgondolására, hogy melyik gyermeknek melyik program szerint lesz előnyös az iskolai élet.

Munkánk eredményének egyik vizsgálati lehetősége, ha tudakozódunk "volt óvodásaink" iskolai eredményeikről, életéről.

Fontosnak, hogy a iskolásainkat meglátogassuk, eredményeikről, örömeikről, bánataikról információt gyűjtsünk.

## **5.3. Óvoda és közművelődési intézmények**

Azokkal a közművelődési intézményekkel tartunk kapcsolatot, melyek igazodnak az óvodánkban folyó nevelési elképzelésekhez.

A mesefilmek, a bábműsorok azon előadásain veszünk részt, mely figyelembe veszi a kisóvodások életkori sajátosságait.

A kiállítások, a könyvtárlátogatások is csak akkor eredményesek, ha a gyermek befogadóképes, ha tudjuk, mikor, mit képes magáénak tudni.

## **5.4. Óvoda és kismesterségeket folytató magánszemélyek, csoportok, közösségek**

Igyekszünk városunkban, illetve a környező településeken azokat a magánszemélyeket, csoportokat, közösségeket felkutatni, akik a néphagyomány ápolását fontosnak tartják, illetve azokat a mai napig végzik. Fontos, hogy a kismesterségeket úgy ismerjék meg a gyermekek, hogy azt "igazi" embertől lássák. Amennyiben sikerült kismesterségeket folytató személyeket, csoportokat találunk, úgy lehetőséghez mérten velük igyekszünk a folyamatos kapcsolattartásra.

### **5.5. Óvoda és más néphagyományőrző óvodák**

Szükségét érzi nevelőtestületünk annak, hogy hasonlóan működő óvodákkal is megismerkedjünk, tapasztalatcsere, illetve önképzés céljából. Ennek érdekében igyekszünk felkutatni olyan óvodákat, ahol a néphagyományőrzést, az élménygazdag óvodai életet kiemelt fontosságúnak tekintik.

### **5.6. Gyermekvédelem**

Óvodánk megfelelő kapcsolatot tart a város gyermekvédelmi szakembereivel. A hatályos jogszabályokat betartjuk. Éves beszámolót készítünk. Örömmel tapasztaltuk, hogy megalakulásunk óta (1995.) egyetlen esetben sem kellett szakember segítségét kérni.

Integrált nevelést nem folytatunk, hiszen az Alapító okiratunk szerint nem vagyunk jogosultak SNI, BTMN óvodást fogadni. Hátrányos helyzetű, ill. halmozottan hátrányos helyzetű gyermekünk még nem volt. Amennyiben a jövőben lenne a fent említett óvodás, akkor megtesszük a megfelelő lépéseket.

## **6. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FELTÉTELEI**

A Program minden óvodában megvalósítható, ahol az óvónők, és a dajkák együtt képesek gondolkodni, dolgozni a gyermek személyiségének fejlődése érdekében.

### **6.1. Személyi feltételek**

Csak a hazájukhoz hű, érzelmekben gazdag, nyitott, a népi kultúra, a néphagyományok iránt fogékony, alkotó kedvű, haza- és gyermekszerető pedagógus, illetve dajka tud olyan munkát végezni az óvodában, ami elősegíti a gyermek fejlődését, értelmének nyiladozását.

Egy csoportos óvodánkban két főiskolai végzettségű óvodapedagógus van (egyik vezetőképzőt végzett). Nevelőtestületünk összeszokott, mindannyian több éves gyakorlattal rendelkezünk. Munkánkat kiválóan tudjuk összehangolni. Gyógypedagógus és logopédus vesz részt a speciális igényű gyermekek egyéni fejlesztésében. Ők heti rendszerességgel, óraadóként dolgoznak intézményünkben. Munkánkat egy dajka segíti.

### **6.2. Tárgyi feltételek**

Tárgyi feltételeink jónak mondhatóak. Az alapítvány igyekszik a nevelőtestület által jelzett játékokat, eszközöket megvásárolni. A szülői, támogatói segítség is jelentős. Köszönetünket ezúton is szeretnénk kinyilvánítani. Az óvónők, dajkák lelkes igyekezete által állandóan bővül a népi eszközeink, játékaink tárháza.

A Magyar Soros Alapítvány pályázata - modellintézmény cím elnyerése - útján vált lehetővé a kézműves sarok gazdagítása agyagozókoronggal, kismesterség alapanyagaival, égetőkemencével, stb. A pályázaton elnyelt pénzüsszegeből sikerült esőteraszt építenünk a gyermekek nagy örömére.

- A szükséges néprajzi és természetrajzi ismeretek gyűjtéséhez megtehető szakkönyvtár. - Ezzel óvodánk rendelkezik, azonban igény szerint a Megyei Könyvtár nyújt segítséget az óvónőknek.

- A bútorok, berendezések népi jellegűeknek kell elennie. - Óvodánkban ez megvalósított.

- A kismesterségek gyakorlásához elegendő mennyiség, és jó minőségű anyagok biztosítása. - Folyamatos beszerzése megoldott.
- Olyan udvar kialakítása, ahol van lehetőség népi sportjátékokat játszani, mód van a veteményeskert, virágágyások kialakítására. - Tágas, rendezett udvarunk azt biztosítja.
- Az óvoda minden területén (udvar, épület) kiemelten figyelünk az alábbiakra:  
a gyermek kényelmét és biztonságát szolgálja,  
feleljen meg az életkori sajátosságaiknak, biztosítsa az egészség megőrzését,  
tegye lehetővé a széleskörű mozgásuk kielégítését,  
valamint biztonságos eszközök, tárgyak között élhessék mindennapjaikat.

### **6.3. Szervezési és működési rend**

- Nyitvatartás: Óvodánkban a nyitvatartás a mindenkori szülői igények figyelembe vételével történik. A gyermekek fogadásában, illetve hazaszállításukban rugalmasak vagyunk, szintén a szülők igényeihez igazodunk.
- Csoportok szervezése: Igyekszünk a szülői kéréseket mérlegelni. Ennek érdekében vegyes életkorú csoportokat hozunk létre.
- Napirend: Rugalmas, az egyes tevékenységformák játékba ágyazottan szerveződnek. Az étkezési előkészületnek, az étkezésnek, a pihenésnek van kötött, meghatározott ideje. Az óvodai életet átszövi a játék, a mozgás folyamatos lehetősége.

### **NAPIREND**

A nap teljes nyitva tartási ideje alatt óvodapedagógus irányítja a gyermekekkel történő foglalkozásokat. A napirendet kialakítása a csoportos óvonő feladata.

Az alábbi elveket tartjuk fontosnak:

- a napirend igazodjon a gyermek egyéni szükségleteihez,
- legyen tekintettel a helyi szokásokra,
- a rendszerességek és az ismétlődések teremtsenek érzelmi biztonságot,
- folyamatosság biztosítása,

a gondozási feladatok szerves részét képezik a nevelőmunkának, így ezek a napirend fontos elemei,  
a tevékenységek között legyen harmónikus az arány,

*IDŐ*

*TEVÉKENYSÉGEK*

6.45 - 9.00

Gyülekezés, szabad program. Játék.  
Szabadon választott egyéb tevékenységek:  
vizuális tevékenység, kezdeményezett  
játék,  
anyanyelvi játékok, zenei tevékenységek,  
mese, vers,  
naposi munka.  
Előkészület a reggelihez. reggeli.

9.00 - 11.00  
lehetőségek.

Játék. Játékos ismeretszerzési

Mozgásos játék a szabadban.  
Mindennapos testnevelés.  
Szervezett foglalkozások. Kirándulás, séta.  
Múzeum- könyvtárlátogatás, mese-mozi,  
színházl  
előadások megtekintése.

11.30 - 12.30  
mese,

Ebéd, készülődés a pihenéshez.

12.30 - 14.00

Kicsiknek pihenés.  
Nagyoknak rövidebb pihenés után  
szabadon választott  
Tevékenységek:  
vizuális tevékenységek, játék, mese,  
mozgásos játék az udvaron.

14.00 - 14.30  
a nagyok választott

Folyamatos ébredés, bekapcsolódás

Tevékenységébe.

Játék.

14.30 - 16.00

Uzsonna.  
Szabad program.  
Készülődés haza.



- Hetirend: Állandó napot kaptak a különböző

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Játék	Játék	Játék	Játék	Játék
Szervezett mozgás Mese, vers	Vizuális tevékenység Mese	Zene: ének, népi dalos-játékok Mese	A természet tevékeny m.i. Mese	Matematikai ismeretszerzés Mese

A napirendben feltüntetett fejlesztési területek fejlesztés csak komplexitásban érvényesül.

#### 6.4. Ellenőrzés, értékelés

Óvodapedagógus:

Az együttműködés, a rendszeres információcsere, a heti, havi pedagógiai megbeszélések jó alkalmak a rendszeres ellenőrzésre. A megbeszéléseken nyílik lehetőség az elkövetkezendő időszak átgondolására, együtt tervezésre.

Segítő szándékú ellenőrzés történik az óvodában, havi rendszerességgel. Az óvodavezető ellenőrző munkáját segíti az állandó jelenlét az óvodai rendezvényeken, szülői értekezleten, kirándulásokon.

A hatékony óvodai nevelés, működési rend, sajátos tervezés, segítő szándékú ellenőrzés hozzájárul ahhoz, hogy a hagyományőrző program megvalósuljon a gyermeki személyiség kiteljesedéséhez.

A bevezetést követő első nevelési év végén az összegyűjtött tapasztalatok alapján átfogó értékelés történik. Az értékelést a nevelőtestület végzi.

Szemponatok:

- Megjelennek - e a gyermek nevelésében a tervezett nevelő, fejlesztő tartalmak.

- Tapasztalható - e a gyermek viselkedésében pozitív változás, fejlődés.
- A helyi program keretében élménygazdag volt - e a kisóvodás óvodai élete.
- Milyen nép hagyományokkal ismerkedett meg a kisgyermek a nevelési év folyamán.
- A különböző tevékenységformák mennyire fejlesztették a gyermek személyiségét.

Mennyire fejlesztette a helyi program a nevelőtestület aktivitását, problémamegoldó képességet, pedagógiai kultúráját.

- Milyen a szülői visszajelzés.
- Az ellenőrzés időpontjai, szempontjai minden évben a vezető munkatervében jelenik meg.

A dajka ellenőrzése:

Hasonlóan történik, mint az óvónőké.

- az attitűd megfigyelése, elemzése,
- munkavégzés folyamatossága, átláthatóság, tisztaság,
- együttműködés formái az óvodapedagógusokkal, szülőkkel.

Az értékelés módszerei:

- folyamatos tájékozódás a nevelőtestület, a szülők körében,
- dokumentumok elemzése,
- kérdőívek, mérések,
- a személyi és tárgyi feltételek vizsgálata,

A gyermekek adatai, anamnézise az "Óvodai gyermek fejlődési napló"-ban található. E naplóban kerül minden olyan fontos információ, mérés, szűrés, stb. mely elengedhetetlen az óvodás fejlődésének nyomon követéséhez. ( lakáskörülmények, beszoktatás, beilleszkedés, családlátogatás, testi fejlődés, az érzelmi-szociális, értelmi-, beszéd fejlődése, mozgásfejlődés, óvodai tevékenységekkel kapcsolatos megfigyelések, a játék, az ének, zene, énekes játékok, gyermektánc, verselés, mesélés, munka jellegű tevékenységek, külső világ megismerése, mozgás, vizuális tevékenységek, fejlesztési terv, a gyermek fejlődését segítő megállapítások, intézkedések, a tanulás, valamint az óvodás folyamatos fejlődése az iskoláskor eléréséig.

A program bevezetése után 3-4 évenként a minőség biztosítását elemezzük az

alábbi szempontok szerint:

- a gyermekek egyéni fejlődésének vizsgálata,
- az egészséges életmód kialakítása terén elért fejlettségi szint

- a játék jellemző szintjének vizsgálata,
- az érzelmi, értelmi nevelés terén eredmények,
- a gyermek munkavégzéshez való viszonyulása, fejlettségi szintje,
- a nevelőtestület felkészültsége, önképzése, önelemző, önértékelő tevékenysége,
- a szülők visszajelzései alapján.

## **7. FÜGGELÉK**

### **7.1. Felhasznált irodalom**

- Családi Óvoda Nevelési Gyakorlata  
6. szám ú Napköziotthonos Óvoda Oroszlány. 1998.
- Dömötör Tekla: Kis magyar néprajz  
Kossuth Nyomda 1977.
- Dr. Kovács György - Bakosi Éva: Játék az óvodában  
Debrecen, 1988.
- Kósa - Szemerényi: Apáról fiúra  
Móra Kiadó 1973.
- Nagy Jenőné: Óvodai Programkészítés, de hogyan  
OKI Budapest 1997.
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközével
- Néphagyományőrző Óvodai Program  
Gödöllő, 1997.
- Opre Csabáné: Varázsvessző helyett  
Tiszavasvári. 1994.
- Szigetvári Jánosné: Saját programkészítés, talán így  
Óvodai Nevelés

### **7.2. Érvényességi rend:**

A Pedagógiai Program érvényessége az országos szakértő jóváhagyása napján lép életbe.

- Az óvodai nevelési program a nevelőtestület határozata alapján határozatlan időre szól.

- A Pedagógiai Program felülvizsgálata:  
jogszabályok módosulása esetén,  
meghatározott időszakonként, mert az eredményességet időről, időre érjük.

## LEGITIMITÁCIÓS ZÁRADÉK

Véleményezte: Paróczy Tiborné  
országos közoktatási szakértő

Elfogadta: Az "Élménygazdag, Néphagyományőrző" Alapítványi Óvoda  
nevelőtestülete.

*Palatovics János*

Jóváhagyta: Az Élménygazdag Óvoda Alapítvány Kuratóriuma

*Szabóné Pusztai Anikó*  
~~ÉLMÉNYGAZDAG ÓVODA~~  
ALAPÍTVÁNY  
Tatabánya, Balaton u. 5.  
Adószám: 18603835-1-11

Tájékoztatásul megkapják:

- Paróczy Erzsébet közoktatási szakértő
- Nevelőtestület
- Az Élménygazdag Óvoda Alapítvány Kuratóriuma